

Η Ορθόδοξη θεώρηση για την οικολογία και το περιβάλλον (Κων/νος Γ. Κωνσταντακόπουλος, βιολόγος - περιβαλλοντολόγος)

Categories : [ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ](#)

Date : 8 Οκτωβρίου, 2018

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἡ περίοδος μετὰ τὸν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ ὡς κοσμογονική. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας ἔφθασε σὲ ὕψη ἀσύλληπτα καὶ ἰλιγγιώδη. Οἱ ἐπιστήμονες ποὺ γνωρίζουν τὴ νομοτέλεια αὐτῆς τῆς καινούργιας, τῆς βιομηχανικῆς κοινωνίας καὶ ποὺ καθορίζουν τὴν πορεία της, ὀνομάζονται τεχνοκράτες. Στὸν χῶρο τῆς ἱστορίας τοῦ πνεύματος οἱ τεχνοκράτες ἀποτελοῦν τὸν ἀντίποδα τῶν ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος. Γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πνεύματος κέντρο κάθε ἀνθρώπινης δραστηριότητος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ εὐτυχία του. Ὅ,τι δὲν συντελεῖ στὴν πνευματικὴ τελειοποίηση τοῦ ἀνθρώπου, ὅ,τι ἀντιβαίνει στὴν ἀνθρωπιά, ὅ,τι ἀπανθρωπίζει τὸν ἄνθρωπο, πρέπει νὰ τίθεται στὸ περιθώριο. Γιὰ τοὺς τεχνοκράτες ἀντιθέτως ἡ τεχνικὴ πρόοδος καθ' ἑαυτήν, ἡ τελειοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς ἀποτελεῖ τὸν ὑψιστὸ στόχο. Δεν ἐνδιαφέρει ἡ τελειοποίηση τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἡ τελειοποίηση τῆς μηχανῆς. Ἐτσι ὁ ἄνθρωπος γίνεται ὑπηρετῆς καὶ ἐξάρτημα τῆς μηχανῆς, ζεῖ καὶ μοχθεῖ καὶ ἐργάζεται, γιὰ νὰ παράγονται ὀλοένα καὶ τελειότερες μηχανές. Ἡ ἐσωτερικὴ ἰσορροπία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ψυχικὴ εὐφορία, ἡ ἐλευθερία του δὲν λαμβάνονται καθόλου ὑπ' ὄψιν.

Ἀποτέλεσμα αὐτοῦ τοῦ μοντέλου ζωῆς καὶ ἀνάπτυξης εἶναι καὶ ἡ ὀνομαζόμενη Οἰκολογικὴ Κρίση ἢ Περιβαλλοντικὴ Καταστροφή. Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλίματος (ὑπερθέρμανση τοῦ πλανήτη), μὲ συνέπειες τὴν μείωση τῆς ἐπάρκειας φυσικῶν πόρων ὅπως τὸ νερὸ καὶ τὴν ἐκδήλωση ἀκραίων φυσικῶν φαινομένων – καταστροφῶν (στὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία ὀνομάζονται θεομηνίες) ὅπως πλημμύρες, πυρκαγιές, λοιμώδεις ἀσθένειες κ.ἄ, ἡ ἐξαφάνιση ζωικῶν καὶ φυτικῶν εἰδῶν καθὼς καὶ ἡ καταστροφὴ οἰκοσυστημάτων, ἡ ρύπανση τῆς ἀτμόσφαιρας ποὺ προκάλεσε τὸ φαινόμενο τοῦ Θερμοκηπίου καὶ τὴν τρῦπα τοῦ Ὁζοντος, ἀλλὰ καὶ ζητήματα ὑγείας καὶ ποιότητος ζωῆς, ἡ ὀλοένα καὶ περισσότερο ἀύξανόμενη κατ' ἄτομο παραγωγὴ ἀπορριμμάτων καὶ τέλος ἡ ρύπανση καὶ μόλυνση τῶν γλυκῶν νερῶν καὶ τῶν θαλάσσιων οἰκοσυστημάτων, συνθέτουν τὸ πλαίσιο τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος ποὺ σήμερα βιώνουμε.

Ὅλες οἱ παραπάνω συνέπειες εἶναι ἄμεσα συνδεδεμένες μὲ τὴν ἐπικράτηση τῆς λεγόμενης τεχνοκρατικῆς - καταναλωτικῆς κοινωνίας. Ἡ εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου τῶν

παλαιών εποχών, τοῦ προβιομηχανικοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ζοῦσε πιὸ κοντὰ στὴ φύση, καὶ ποὺ οἱ ἀνάγκες του ἦταν στατικές καὶ περιορισμένες, καὶ προέρχονταν κυρίως ἀπὸ τὸν καθημερινὸ ἀγῶνα τῆς ἀντιμέτωπισης τῆς φύσης, ἀνήκει πλέον στὸ παρελθόν. Ἐνας καινούργιος ἄνθρωπος πρόβαλε στὸ πεδίο τῆς ἱστορίας, ὁ ἄνθρωπος τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας.

Τὸ χαρακτηριστικότερο γνώρισμα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ τάση νὰ ἀνακαλύπτει διαρκῶς νέες ἀνάγκες, νὰ διεγείρει καινούργιες ἐπιθυμίες καὶ νὰ παράγει διαρκῶς καινούργια προϊόντα, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει αὐτὲς τὶς ἐπιθυμίες. Στὸν χῶρο τῆς διατροφῆς, στὸν χῶρο τῆς ἐνδυμασίας, στὸ θέμα τῆς κατοικίας, στὸ θέμα τῆς μετακίνησης καὶ πολλοὺς ἄλλους τομεῖς μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καταντήσῃ ἡ ζωὴ ἓνα διαρκὲς κυνηγητὸ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χρήματος, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ παρακολουθήσουμε τὸ γύρισμα τῶν μηχανῶν καὶ νὰ ἀποκτήσουμε τὰ προϊόντα τους. Τὴν τάση αὐτὴ τῶν μεμονωμένων ἀτόμων ἐνισχύουν καὶ τὰ κράτη μὲ τοὺς οικονομικοὺς προγραμματισμούς τους γιὰ τὴν αὔξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, γιὰ τὴν ἄνοδο τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ. Στόχος ἔτσι καὶ τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς κρατικῆς πρωτοβουλίας εἶναι ἡ εὐμάρεια, ἡ εὐημερία, ὁ «πολιτισμός», ἡ ἱκανοποίηση καὶ τῶν πιὸ παράλογων ἀναγκῶν ποὺ δημιουργεῖ ἡ καταναλωτικὴ κοινωνία.

Καὶ μόνον ὅταν διεθνεῖς οικονομικὲς περιπλοκὲς ἢ ἐξάντληση τῶν πηγῶν ἐνεργείας ἢ οἰκολογικὲς καταστροφὲς ὀδηγήσουν σὲ ἀδιέξοδό τους οικονομικοὺς σχεδιασμούς, τότε ἀκούει κανεὶς νὰ γίνεται λόγος γιὰ περιστολὴ τῆς καταναλώσεως, γιὰ περιορισμὸ τῶν ἀναγκῶν, γιὰ λιτότητα. Ἡ λιτότητα ἔτσι, μία πολὺ ἀνθρώπινη ἀρετὴ, ποὺ πάντα πρέπει ἐλεύθερα νὰ καλλιεργεῖται, ἐπιβάλλεται ἀναγκαστικά με τὰ διάφορα μέτρα λιτότητας τῶν κυβερνήσεων.

Μιλᾶμε γιὰ τὴν λιτότητα ἀκριβῶς αὐτὴ, ποὺ ἀνήκει στὶς ἀρετὲς τὶς ὁποῖες ὁ ἑλληνισμὸς ἐφάρμοσε σ' ὅλες τὶς περιόδους τοῦ ἱστορικοῦ του βίου, καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ στὸ ὀρθόδοξο χριστιανικὸ Βυζάντιο μὲ τὴν πληθώρα τῶν ἀσκητῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Τουρκοκρατία μέχρι καὶ τὶς πρῶτες δεκαετίες τοῦ 20οῦ αἰῶνα.

Ἀξίζει νὰ διευκρινίσουμε τί σημαίνει ὁ ὅρος λιτότης. Σημαίνει τὴν ἀποφυγὴ τῶν περιττῶν, τὸν περιορισμὸ μόνον στὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴν διατήρησή μας στὴ ζωὴ, σημαίνει τὴν ὀλιγάρκεια.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΠΑΤΕΡΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Μὲ βάση τὰ παραπάνω στὸ λεγόμενο οἰκολογικὸ πρόβλημα ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὸν λόγον της, ἀφοῦ πρόκειται γιὰ τὴν καταστροφὴ τῆς δημιουργίας, ἡ ὁποία, ἐνῶ ἐξῆλθε «λίαν καλὴ» ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ἔχει τώρα λεηλατηθεῖ καὶ ληστευθεῖ στὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνῶ ἀπὸ τὴ φύση του ὁ κόσμος ἔχει ὡς στόχο νὰ διακονεῖ καὶ νὰ ὑπηρετεῖ

τὸν ἄνθρωπο, ἔχει τώρα ἐξεγερθεῖ ἐναντίον του καὶ λειτουργεῖ ἀνεξέλεγκτα καὶ ἐπικίνδυνα, διαμαρτυρόμενος γιὰ τὴν κακὴ μεταχείριση ποὺ ὑφίσταται. Στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ παίξει τὸν σπουδαιότερο ρόλο καὶ νὰ πεῖ τὸν σοβαρότερο λόγο, ἐφόσον βέβαια ὁ λόγος τῆς, λόγος πνευματικός, βρεῖ ἀνταπόκριση στὴν ὑλιστικὴ ἐποχὴ μας καὶ δὲν ἠχήσει εἰς ὧτα μὴ ἀκούοντων.

Θέλω νὰ σημειώσω ὅτι παρὰ τὴν ἀναμφίβολη ὕπαρξη καὶ αὐξησὶ τους τὰ οἰκολογικὰ δεινὰ, μεγαλοποιοῦνται ἀπὸ τὶς διάφορες οἰκολογικὲς ὀργανώσεις ἢ κυβερνήσεις, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ παρασυρθεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία σ' αὐτὴν τὴν κοσμοκεντρικὴ καὶ ὑλιστικὴ θεώρηση τῶν πραγμάτων, ποὺ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ βασικὲς ἀρχὲς τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας.

Ἡ σωστὴ ἱεράρχηση τῶν πραγμάτων ἀπαιτεῖ πρῶτα τὸν σεβασμὸ τοῦ Θεοῦ, κατόπιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τελευταῖα τοῦ κόσμου, ὡς ἔργου τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς ἀναγκαίου πλαισίου γιὰ τὴν πνευματικὴ τελείωση καὶ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διδάσκουν ὅτι τὸ φυσικὸ κακὸ δὲν εἶναι στὴν οὐσία του κακό. Τὰ οἰκολογικὰ δεινὰ καὶ οἱ οἰκολογικὲς καταστροφές, σύμφωνα μὲ αὐτὴν τὴν θέση, ἀποτελοῦν παιδαγωγικὸ μέτρο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἀναίρεση τῆς «ὄντως κακίας», τοῦ ἠθικοῦ καὶ πνευματικοῦ κακοῦ. Ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς τὴν ἐμφάνιση θεομηνιῶν, κατακλυσμῶν, ἀσθενειῶν καὶ ἄλλων φυσικῶν κακῶν, γιὰ νὰ δείξει τὴν ἀδυναμία καὶ μηδαμινότητα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ καυχᾶται γιὰ τὰ ἐπιτεύγματά του καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσει σὲ ἀλλαγὴ συμπεριφορᾶς. Εἶναι σαφέστατη καὶ χαρακτηριστικὴ ἡ διατύπωση τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· *«Διὰ ταῦτα νόσοι πόλεων καὶ ἐθνῶν, ἀέρων ἀύχμοι καὶ ἀφορίαι γῆς, καὶ αἱ κατὰ τὸν βίον ἐκάστῳ τραχύτεροι περιπτώσεις, τῆς κακίας τὴν αὐξησιν περι- κόπτουσαι»* (Μεγάλου Βασιλείου).

Ἡ ἀγωνία ποὺ διακατέχει πολλοὺς γιὰ τὴν τύχη τοῦ κόσμου καὶ τὴν πιθανότητα μεγάλων οἰκολογικῶν καταστροφῶν ἔρχεται ἐπίσης σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴν πίστη στὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποτελεῖ μετάθεση εὐθυνῶν, ἀπὸ τὸ προσωπικὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο, ὅπου εἶναι ὁ χῶρος ἐκδηλώσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, στὸ κοσμικὸ πεδίο, στὴ λειτουργία τοῦ σύμπαντος, ποὺ ἀποτελεῖ χῶρο ἐκδηλώσεως τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ. Ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου ἢ ἡ καταστροφή του δὲν βρίσκεται στὶς δικές μας δυνατότητες, δὲν εἶναι δική μας εὐθύνη, δὲν ἀνήκει εἰς τὰ «ἐφ' ἡμῖν», εἶναι ἔργο τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ, εἶναι εὐθύνη τοῦ Θεοῦ, ἀνήκει ἐπομένως εἰς τὰ «οὐκ ἐφ' ἡμῖν». Καὶ νὰ θέλαμε νὰ καταστρέψουμε τὸν κόσμο, δὲν θὰ μπορούσαμε, ἂν δὲν τὸ ἐπιτρέψει ὁ Θεός. Ἀλλοίμονο, ἂν τὸ κακὸ εἶχε τέτοια δύναμη. Θὰ καταλήγαμε στὴν γνωστικὴ ἀνατολικὴ διαρχία. Δικὴ μας εὐθύνη εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας· αὐτὸς ὁ φόβος πρέπει νὰ μᾶς συνέχει διαρκῶς καὶ ὄχι ὁ φόβος γιὰ τὴν τύχη τοῦ κόσμου, τὸ τέλος τοῦ ὁποίου ἄλλωστε, μόνον στὸν Θεὸ γνωστό, δὲν πρέπει νὰ μᾶς προβληματίζει. Ἐμεῖς πρέπει ἀπλῶς νὰ ἀγρυπνοῦμε, νὰ εἴμαστε ἕτοιμοι πνευματικά,

ώστε να μην αίφνιδιασθοῦμε, ὅπως οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, πὸ «ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐγκαμίζοντες».

Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε ὡς ἡ κορωνίδα τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ καὶ ἐτέθη ὡς ἄρχων τῆς φύσεως, ὡς κυρίαρχος καὶ βασιλιάς. Ποιὰ ὅμως εἶναι ἡ ἔννοια καὶ ποιὸ τὸ περιεχόμενο ὅλων αὐτῶν τῶν προνομίων του; Ἡ ἔννοια τῆς «κυριαρχίας» κατ' ἀρχὰς ἀφορᾷ τὴν ὑπερνίκηση τῶν κινδύνων πὸ προέρχονται ἀπὸ τὴ φύση. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων τότε ἦταν σὲ ἕναν συνεχῆ κίνδυνο, οἱ συνθήκες ζωῆς ἦταν ἐντελῶς διαφορετικὲς καὶ δύσκολες.

Ὅμως, γιὰ νὰ προχωρήσουμε στὴν οὐσία τοῦ πράγματος, ἡ «κυριαρχία» τοῦ ἀνθρώπου στὴ φύση θεολογικὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθεῖ ὡς δαιμονικὴ ἐξουσία, ἀλλὰ ὡς **διακονία** (ὑπηρεσία). Τὸ «*ἐργάζεσθαι καὶ φυλάττειν*» τῆς Γενέσεως ἐπιτρέπει στὸν ἄνθρωπο τὴν καλῶς νοούμενη ἐκμετάλλευση τοῦ κόσμου, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑπογραμμίζει καὶ τὶς εὐθύνες τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴ συντήρησή του. Δὲν θέλει τὸν ἄνθρωπο ἀρνητικὸ σὲ κάθε βῆμα τῆς τεχνολογικῆς προόδου, ἀλλὰ τοῦ θυμίζει τὴν ἀναγκαιότητα τῆς σωστῆς χρήσης τῆς τεχνολογίας. Ποτὲ στὴν Ὁρθοδοξία δὲν παρουσιάστηκαν φραγμοὶ γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ πρόοδο, ὅπως συνέβη σὲ ἄλλα χριστιανικὰ δόγματα ἢ θρησκεῖες. Ἐκεῖνο πὸ ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἀκόμα εἶναι οἱ ἐνστάσεις τῆς γιὰ τὶς περιπτώσεις τῆς καταστροφικῆς χρήσης τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς τεχνολογίας. Ἡ σημερινὴ οἰκολογικὴ κρίση –καὶ ὄχι μόνον– δικαιώνει τὴν αἰώνια ἀξία τῶν λόγων τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «*μὴ φοβηθεῖς τὴν πρόδον... φοβήθητι τὴν ἀλλοτρίωσιν*».

«Στὸν Ἅγιο Σιλουανὸ τὸν Ἀθωνίτη μποροῦμε νὰ βροῦμε πολλὰ στοιχεῖα σεβασμοῦ τῆς φύσεως, μέσα ἀπὸ αὐτὴν τὴ θεολογικὴ πρακτικὴ. Ἀγαποῦσε τὰ φίδια, τὰ ἔντομα, ὀλόκληρη τὴν κτίση, τὰ χόρτα πὸ δὲν κατέστρεφε ἄνευ λόγου, διότι μέσα σ' αὐτὰ ἔβλεπε τὶς ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἴδιο συναντᾶμε σὲ ὅλους τοὺς ἁγίους ἀσκητὲς τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἀναφέρεται ὅτι περπατώντας κάποτε μαζὶ μὲ ἕναν μεγάλο σύγχρονο ἀσκητὴ, τοῦ ἔγινε μία σχετικὴ ἐρώτηση. Καὶ ἐκεῖνος γιὰ νὰ ἀπαντήσῃ πλησίασε ἕνα δέντρο καὶ φίλησε ἕνα φύλλο. Συγχρόνως εἶπε: “Ἀσπαζόμαστε τὸ ροῦχο τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, διότι τὸ φοροῦσε ὁ ἅγιος. Πολὺ περισσότερο πρέπει νὰ ἀσπαζόμαστε τὰ λουλούδια, τὰ χόρτα κ.λπ. γιατί μέσα σ' αὐτὰ ὑπάρχει ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ”. Εἶναι πολὺ σημαντικὴ αὐτὴ ἡ ἄποψη. Γνωρίζουν οἱ ἀσκητὲς ὅτι πρόκειται περὶ κτιστῶν πραγμάτων, περὶ τῆς κτιστῆς φύσεως, ἀλλὰ γνωρίζουν ταυτόχρονα ὅτι μέσα σ' αὐτὰ ὑπάρχει ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτὸ δὲν καταλήγουν οὔτε στὴν εἰδωλολατρεία οὔτε στὸν πανθεϊσμό. Σέβονται ὀλόκληρη τὴν κτίση χωρὶς νὰ τῆς ἀποδίδουν λατρεία». Ὅπως πολὺ ὠραῖα ἀναφέρει στὰ «*Μυστικὰ Ἄνθη*» ὁ Φ. Κόντογλου: «*Αἰσθάνομαι τὴ φύση, φύση ἁγιασμένη, ἱερὸ ἔργο τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ, πὸ δημιουργώντας τὴν, ἔχυσε τὴν ἀγάπη Του μέσα σὲ κάθε πλάσμα, στὶς φλέβες τῆς γῆς, στὶς φλέβες τῆς θάλασσας, στὶς φλέβες τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπωνἩ ἀτμόσφαιρα εἶναι ζεστὴ*»

καὶ μοσκοβολημένη, κι ὁ ἀέρας μπαίνει δροσερὸς μέσα σου καὶ φτάνει ὡς τὴν καρδιά σου. Ἀπὸ μέσα της ἔχουνε φύγει τὰ πάθη ποὺ τὴ μολεύανε, κι ἀπόμεινε καθαρή. Κι οὔτε νὰ νιώσεις κἂν μπορεῖς πὰ τί θὰ πεῖ κακία. Μέσα σὲ μία τέτοια βλογημένη πλάση, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχουνε ἄνθρωποι φθονεροί, ραδιοῦργοι, μικρολόγοι, φιλοκατήγοροι, ἀχάριστοι, αἰμοβόροι. Ἡ κακία σου φαίνεται σὰν ψευτιά, σὰν ἕνας βραχνὰς ποὺ σκόρπισε, καὶ δὲν ὑπάρχει πὰ στὸν κόσμο». Ὁ ἄνθρωπος ζώντας μέσα στὴ «βλογημένη πλάση» ζεῖ εὐλογημένα κοντὰ στὸν Θεὸ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀλλοτρίωση τῶν σύγχρονων μεγαλουπόλεων.

Στὴν ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἄνθρωπος καὶ κτίση παρουσιάζονται ἐνωμένοι. Ἡ ἐνανθρώπιση τοῦ Χριστοῦ γιὰ παράδειγμα ποὺ θὰ λυτρώσει τὸν κόσμο ἀπὸ τὴ φθορὰ φέρνει εὐφροσύνη σὲ ὅλους. Ὁ ὑμνωδὸς καλεῖ ὅλους νὰ εὐφρανθοῦν: «Ὅρη καὶ βουνά, πεδία καὶ φάραγγες, λαοὶ καὶ φυλαί, ἔθνη καὶ πάσα πνοή, ἀλαλάξατε εὐφροσύνης ἔνθεου πληρούμενα· ἦλθε πάντων ἐπεδήμησεν ἡ λύτρωσις, Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ ἄχρονος, ὑπὸ χρόνον δι' οἶκτον γενόμενος». Στὴν ὑμνολογία τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ ἡ συμμετοχὴ τῆς Κτίσεως εἶναι ἔντονη, «Θρηνεῖ πᾶσα ἡ κτίσις, τοῦτον βλέπουσα κρεμάμενον γυμνὸν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὁ ἥλιος τὰς ἀκτῖνας ἀπέκρυσεν καὶ τὸ φέγγος οἱ ἀστέρες ἀπεβάλλοντο· ἡ γῆ σὺν πολλῶ τῷ φόβῳ συνεκλονεῖτο...» καὶ ἄλλοῦ «πᾶσα ἡ κτίσις ἠλλοιοῦτο φόβῳ, θεωροῦσα σε ἐν σταυρῷ κρεμάμενον Χριστέ...». Στὴν ὑμνολογία τοῦ Πάσχα κυριαρχεῖ ἡ χαρὰ γιὰ τὴ νίκη κατὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς καὶ ἡ βεβαιότητα γιὰ τὴν ἐσχατολογικὴ σωτηρία ὅλων. Ὁ Χριστὸς «συνανέστησεν ἑαυτῷ τὴν κτίσιν ἅπασαν, ὁ τὸ κράτος ἔχων ἀπροσμάχητον». Ἡ κτίση «ἀγάλλεται καὶ χαίρει ὅτι Χριστὸς ἀνέστη τριήμερος ἐκ τάφου».

Δὲν πρέπει νὰ παραληφθεῖ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο ὅτι στὶς εὐχὲς ποὺ ἔχει καθιερώσει ἡ Ἐκκλησία μας γιὰ διάφορες ἀκολουθίες, συναντᾶμε ἀναφορὲς στὴ σχέση ἀνθρώπου-κτίσεως μὲ προοπτικὴ πάντα τὴν τελικὴ σωτηρία ὅλων. Ἔχουμε εὐχὲς γιὰ τὶς καταιγίδες, τὶς θεομηνίες, τὶς θαλασσοταραχές, τὴν ἀνομβρία, γιὰ νὰ πετύχει ἡ σπορά, ὁ τρύγος κ.λπ.

Ἡ εἰκονογραφία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τονίζει πάντα τὴν ἄρμονία τῶν σχέσεων ἀνθρώπου-κτίσεως. «Ὁ ἄνθρωπος ὡς κορωνίδα τῆς δημιουργίας τοποθετεῖται πάντοτε στὸ προσκήνιο γιὰ νὰ ἐξαρθεῖ τόσο ἡ κυριαρχία τοῦ σ' αὐτὴ ὅσο καὶ ἡ εὐθύνη ποὺ ἔχει γιὰ τὴ σωστὴ συνύπαρξή του μ' αὐτὴ».

Συμπερασματικά, κατὰ τὴν ὀρθόδοξη ἀντίληψη ὁ ἄνθρωπος ἀπαιτεῖται νὰ κατανοήσει ὅτι εἶναι ὁ οἰκονόμος τοῦ Θεοῦ, ὄχι δυνάστης, ἀλλὰ φύλακας τοῦ κόσμου, ἱερέας τῆς Κτίσεως. Ἡ σχέση του μὲ τὴ φύση πρέπει νὰ εἶναι, ὅπως τὴν περιγράφει ὁ Ἅγιος Λεόντιος Κύπρου: «Μὲ τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα, μὲ τὸ ξύλο καὶ τὴν πέτρα, μ' ὅλη τὴν ὄρατὴ καὶ ἀόρατὴ δημιουργία προσφέρω λατρεία στὸν Δημιουργὸ καὶ Κύριο καὶ Ποιητὴ τῶν ὅλων».

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

(Πηγή: Περιοδικό "ΕΡΩ" - 26 τ. - Απρ. - Ιούν. 2016)